

Etik for radiografer i Danmark

- etiske retningslinjer, der sætter mennesket i centrum

*"Det enkelte menneske
har aldrig med et andet menneske at gøre
uden han holder noget af dets liv i sin hånd"*
(Løgstrup)

Vedttaget på FRD's kongres 2008.

Indhold

Forord	3
Formål	4
Dilemmasituationer i radiografi	5
Radiografen og patienten	6
Radiografen og professionen	6
Radiografen og samarbejdet.....	7
Radiografen og samfundet.....	7
Arbejdsgruppens sammensætning.....	8
Kommentatorgruppens sammensætning.....	9
Referencer.....	11

Forord

Hvorfor har vi brug for etiske retningslinjer?

Som radiografer står vi ustandseligt overfor moralske valg i professionelle sammenhænge. Vi træffer valg, nogle gange uden at dvæle ved valget, andre gange med en knivskarp erindring om tidligere valg og følgerne deraf.

Valgene fylder i det professionelle arbejdsliv i samspillet mellem radiograf, patient og den teknologi vi betjener os af. Valgene sigter mod at finde rette løsninger og minimere uretfærdighed.

Disse moralske valg kan være svære og derfor kan retningslinjer være med til at vise vejen og støtte i forhold til at vælge rette løsninger.

Det er vigtigt at sætte etikken i radiografi til diskussion; hele tiden og i alle sammenhænge.

De etiske retningslinjer er tænkt som en værdig 'samtalepartner', når dilemmaer diskuteres i faglig sammenhæng. Det har været intentionen at søge enkelhed i udformningen af de etiske retningslinjer ved bevidst at vælge ord og formuleringer, som skønnes at være dækkende for området.

Vi vil gerne gøre opmærksom på, at retningslinjerne ikke er og ikke indeholder jura og lovgivning indenfor radiografi, samt at etiske retningslinjer ikke leverer en færdig løsning på alle dilemmaer, men kan hjælpe på vej.

Hvorfor publiceres etiske retningslinjer nu?

Alle professioner har brug for tid til at modnes. I 2008 var det 40 år siden de første radiografer startede deres uddannelse i Danmark. Radiografien har gennem årene udviklet sig og autorisationen i 2002 er en yderligere markering af radiografens selvstændige arbejdsområde. Tiden er nu kommet til, at formulering af egne etiske retningslinjer bliver en yderligere byggesten til en helstøbt profession.

Formål

Etiske retningslinjer for radiografer i Danmark respekterer grundlæggende menneskerettigheder og gældende lovgivning, som vedrører radiografi og skal ses som et supplement hertil.

Formålet med udarbejdelse af etiske retningslinjer er at styrke radiografens faglige skøn såvel generelt som i konkrete situationer

ved at:

- radiografer får mulighed for at identificere etiske dilemmaer i radiografi
- radiografer fokuserer på forskellige perspektiver i etiske dilemmaer
- den enkelte radiograf gives mulighed for at træffe beslutninger på et nuanceret grundlag

for at udvikle radiografi og herigennem styrke tilliden til og respekten for radiografens profession.

Radiografi udøves med respekt og forståelse for det enkelte menneskes egenværd og opfattelse af egen situation.

Heri ligger, at radiografen har et humanistisk menneskesyn og radiografen har derfor den enkelte patients interesser som sin overordnede prioritet.

Formålet er baseret på definitionen af radiografi:

”Radiografi er at forene og anvende viden om menneske og viden om teknologi, så mennesket er i centrum ved billeddiagnostisk undersøgelse, behandling og strålebehandling”.

(National Studieordning 2009)

Dilemmasituationer i radiografi

Det etiske dilemma opstår som regel i feltet mellem

- *Jeg kan*
- *Jeg skal*
- *Jeg bør*

Jeg kan respektere patientens valg, jeg skal gøre det – men bør jeg gøre det?

Der er tale om etiske dilemmaer i radiografi, når flere valgmuligheder er tilstede og radiografen ikke umiddelbart kan afgøre, hvilket valg, der tjener patienten bedst i den aktuelle situation.

Der kan endvidere opstå etiske dilemmaer, når der er uenighed mellem kollegaer eller når der er en interessekonflikt.

Radiografen og patienten

Radiografen respekterer, at alle mennesker er unikke; og at de prioriteres før alt andet. Patienten udleverer sig i mødet med radiografen – og dette varetages ved at radiografen tager ansvar for

- at bevare patientens værdighed
- at beskytte patientens integritet og sårbarhed
- at tilgodese patientens ret og evne til selv- og medbestemmelse
- at vejlede og informere patienten; tilpasset den enkeltes behov og aktuelle situation

Dette sikrer, at radiografen under hensyntagen til individuelle forskelle giver alle patienter lige vilkår.

Radiografen og professionen

Radiografi udføres omhyggeligt og ansvarligt i forhold til eget kompetenceområde og god dømmekraft opretholdes og udvikles ved at radiografen

- stiller sig til rådighed for at diskutere faget, dets udøvelse og udvikling
- påtager sig et fagligt og personligt ansvar for egne handlinger
- varetager patientens tarv ved uoverensstemmelser
- forholder sig til teknologiens muligheder og begrænsninger

Dette sikrer, at radiografen ikke stiltiende er vidende om eller tilskuer til ufaglig og uetisk virksomhed, men siger fra, hvis forhold i arbejdets udførelse opleves forkert eller urimelige.

Radiografen og samarbejdet

Radiografi tilrettelægges, udføres og udvikles i samarbejde med kollegaer ved at radiografen

- viser respekt for egne kollegaer og kollegaer på tværs af faggrupper
- viser tolerance for kollegaers praksis
- støtter kollegaer i vanskelige dilemmaer
- prioriterer hensynet til patienten, hvis der opstår interessekonflikter
- bringer eventuelle brud på fagetisk praksis til debat

Dette sikrer, at patientens tarv tilgodeses under hensyntagen til kollegaers forskellighed.

Radiografen og samfundet

Der arbejdes for en retfærdig og hensigtsmæssig ressourcefordeling af sundhedsydelser ved at radiografen

- forholder sig kritisk til sundhedsteknologi, der har indflydelse på radiografi
- debatterer og synliggør radiografi og uddannelse af radiografer
- dokumenterer udviklings- og forskningsresultater

Dette sikrer, at radiografi i højere grad bliver til gavn for den enkelte patient og samfundet og dermed for professionens status og udvikling.

Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen har bestået af:

Ledende Overradiograf Preben Thomassen,
Radiologisk Afdeling, Glostrup Hospital, Region Hovedstaden
prth@glo.regionh.dk

Lektor Gitte Lindvang Samsøe,
Professionshøjskolen Metropol, Radiografuddannelsen
bisa@phoe.dk

Kvalitetskoordinator Inge Merstrand,
Røntgenafdelingen, Hospitalsenheden Vest, Region Midtjylland
hecim@ringamt.dk

Udviklingskoordinator Birthe Degn,
Radiologisk Afdeling, Odense Universitetshospital, Region Syddanmark
Birthe.degn@ouh.regionyddanmark.dk

Lektor Karen Johnsen,
Professionshøjskolen UCN, Radiografuddannelsen, Region Nordjylland
kkj@ucn.dk

Tovholder:
Erik Roland, FRD
roland@radiograf.dk

Kommentatorgruppens sammensætning

En gruppe radiografer har velvilligt kommenteret konstruktivt på udkastet.

Kommentatorgruppen har bestået af:

Klinisk uddannelsesansvarlig radiograf Sickan Løk Olesen,
Gentofte Hospital,
Region Hovedstaden

Radiograf Betina Borg,
Nordsjællands Hospital, Frederikssund,
Region Hovedstaden

Radiograf Christina Sejer,
Sygehus Øst, Roskilde,
Region Sjælland

Kvalitetskoordinator Helle Baadsgaard,
Herlev Hospital,
Region Hovedstaden

Radiograf Anja Nielsen,
Hvidovre Hospital,
Region Hovedstaden

Uddannelsesansvarlig Radiograf Rikke Grøftehave Nielsen,
Aalborg Sygehus,
Region Nordjylland

Radiograf, Klinisk vejleder Susanne Breum,
Regionshospitalet Viborg,
Region Midtjylland

Afdelingsradiograf Christina Bjærre,
Regionshospitalet Silkeborg,
Region Midtjylland

Radiograf Kasper Erichsen,
Odense Universitetshospital, OUH,
Region Syddanmark

Overradiograf Jytte Nielsen,
De Sønderjyske Sygehuse,
Region Syddanmark

Radiograf Christina Skaarup Hounsgaard,
Sygehus Vendsyssel Hjørring,
Region Nordjylland

Referencer

Birkler, Jacob (2006) *Etik i Sundhedsvæsenet*. Munksgaard

Birkler, Jacob (2007) *Filosofi og Sygepleje. Etik og menneskesyn i faglig praksis*. Munksgaard

Kemp, Peter (2001) *Principper for omsorg*. I: Bjerrum, Merete og Lund, Kirsten: *Filosofi, etik, videnskabsteori*. Akademisk Forlag

Løgstrup, Knud Ejler (1956) *Den etiske fordring*. Gyldendal

Indenrigsministeriet (2005) Sundhedsloven, LOV nr. 546 af 24/06/2005;
<http://147.29.40.91/DELFIN/HTML/A2005/0054630.htm>

Indenrigs- og Sundhedsministeriet (2006) Lov om autorisation af sundhedspersoner og om sundhedsfaglig virksomhed, LOV nr. 451 af 22/05/2006

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=10269&exp=1#K5>

Undervisningsministeriet (2006) Bekendtgørelse om radiografuddannelsen, BEK nr. 792 af 11/07/2006

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25143&rg=10>

Undervisningsministeriet (2001) Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor, BEK nr. 113 af 19/02/2001

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=23684&exp=1>

Undervisningsministeriet (2000) Lov om mellemlange videregående uddannelser, LOV nr. 481 af 31/05/2000;

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=23433>

Undervisningsministeriet (2009) National Studieordning for radiografuddannelsen

Desuden er der hentet inspiration i Etikk for radiografer i Norge, Etik for hollandske radiografer, Etske retningslinjer i Danmark for bioanalytikere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, sygeplejersker og jordemødre samt andre beslægtede uddannelser.

Udgivet juni 2009 af:
Foreningen af Radiografer i Danmark
H.C. Ørstedsvvej 70, 2. tv.
1879 Frederiksberg C
Telefon: 3537 4339 Fax: 3537 4342
frd@radiograf.dk www.radiograf.dk